

1/888 - 3/871 6

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI

Okundu.
Bilgiye sunuldu.
17.9.2001 B:129

B.01.0.KKB.01

KAN.KAR. : 39-18/A-2-2001-492

06/07/2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 21.06.2001 günlü, A.01.0.GNS.0.10.00.02-10377/25411 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce 20.06.2001 gününde kabul edilen, 4685 sayılı "Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması İle Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" incelenmiştir:

1- 4685 sayılı Yasa'da, tütün ve tütün mamullerinin üretimi, iç ve dış alımı ve satımı konularında, sektörü düzenleyen ve denetleyen bağımsız bir Kurum'a yer verilmekte; 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Yasası yürürlükten kaldırılarak tütün üretiminde coğrafi sınırlama sona erdirilmekte; tütünün fiyatlandırılması, alımı, satımı ve dış satımı ile tütün ürünlerinin üretimi, fiyatlandırılması, satışı gibi konularda sektör tümüyle serbest rekabete açılmaktadır.

Yasa'da, tütün ve tütün ürünlerinin dışalımının serbestleştirilmesi sonrasında yerli üreticilerin ve geçimini tütün tarımıyla sağlayan çiftçilerin sorunlarını çözümleyecek herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Yasa'nın 6. maddesinde, üretici tütünlerinin, sözleşme esasının yanı sıra açık artırma merkezlerinde, açık artırma yöntemi uygulanarak alınıp satılacağı öngörülmüş; ancak, sözleşmeye bağlanamadığı için üreticinin açık artırma yöntemiyle satışa çıkardığı tütünlerini, alıcı bulunamaması durumunda nasıl değerlendireceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Böyle bir durumda, tütün üretiminden çekilmek zorunda kalacak olan üreticilerin tütün tarımından vazgeçmeleri olasılığının yüksek olmasına karşın, Yasa'da, üretimin sürdürülmesi ve üreticilerin gelir kayıplarını giderme yöntem ve ilkeleri gösterilmemiştir.

Tütün yerine başka bir ürüne yönelinmesi, gerek arazinin toprak yapısının elverişsiz olması gerekse iklim özellikleri gibi nedenlerle kolayca ve kısa sürede gerçekleştirilebilecek bir çözüm olmadığına göre, Yasa'nın belirtilen konulardaki düzenleme eksiğinin büyük sosyal sorunlara yol açması kaçınılmazdır.

Açık artırma yöntemiyle tütün satışının güçlüğü ve tütünün yurt içinden alınma zorluğunun bulunmaması, üreticinin, özellikle fiyat yönünden piyasada etkinlik gösteren sınırlı sayıdaki kişi ve kuruluşların tek yanlı saptadığı koşullara mahkûm edilmesi sonucunu doğuracaktır. Sosyal huzursuzlukların ve kimi üreticilerin üretimden çekilmelerinin bir başka nedenini oluşturacağı açık bulunan bu durumları önlemek için Yasa'da herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Anayasa'nın 176. maddesinde, Anayasa'nın dayandığı temel görüş ve ilkelere yer verilen başlangıç bölümünün, Anayasa metnine dahil olduğu belirtilmiş; maddenin gerekçesinde de, başlangıçtaki temel görüş ve ilkelerin, Anayasa'nın diğer kurallarıyla eşdeğer olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, Anayasa'nın 2. maddesindeki, Türkiye Cumhuriyeti'nin başlangıçta yer verilen temel ilkelere dayanan bir Devlet olduğu belirlemesi, başlangıç kısmındaki temel ilkeleri Cumhuriyet'in nitelikleriyle özdeşleştirmiştir.

İçerdiği temel görüş ve ilkeler yönünden Anayasa'nın diğer kurallarıyla eşdeğer olan Anayasa'nın başlangıç bölümünün beşinci paragrafında, hiçbir düşünce ve görüşün Türk ulusal çıkarları karşısında korunma göremeyeceği belirtilerek, ulusal çıkarların herşeyin üzerinde tutulması gerektiği vurgulanmıştır.

Ayrıca, Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri belirlenirken, toplumun huzuru, ulusal dayanışma ve adalet anlayışı içinde insan haklarına saygılı olunacağına yer verilerek toplumun çıkarlarına öncelik tanınmış; 5. maddesinde de, bireylerle toplumun gönenç, huzur ve mutluluğunu sağlamak Devlet'in temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan, Anayasa'nın yine 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Sosyal hukuk devleti, Anayasa Mahkemesi'nin bir çok kararında da vurgulandığı gibi, insan hak ve özgürlüklerine saygı gösteren, bireyin gönenç ve huzurunu gerçekleştirip güvenceye alan, birey ve toplum arasında denge kuran, emek ve sermaye ilişkilerini dengeli olarak düzenleyen, özel girişimcinin güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayan, çalışanların insanca yaşamasını ve çalışma yaşamının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, ekonomik ve mali önlemleri alarak çalışanları koruyan, işsizliği önleyici ve ulusal gelirin adaletli biçimde dağılmasını sağlayıcı önlemleri alan, adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu sürdürmekle kendini yükümlü sayan bir devlettir.

Sosyal devlet ilkesi, sosyal sorunlar ve huzursuzlukların yaşanmaması için yerli tütün üreticilerinin, geçimini tütün tarımıyla sağlayan ailelerin gelir kayıplarının hangi yöntemle giderileceğinin ve tütün üretiminin nasıl sürdürüleceğinin yasada düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır.

2- 4685 sayılı Yasa'nın tüm kurallarının birlikte değerlendirilmesinden, tütün sektörünün tümüyle serbest rekabete açıldığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 45. maddesinde, Devlet'in tarım arazileri ile çayır ve mer'aların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak amacıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştıracağı; bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerinin üreticinin eline geçmesi için gereken önlemleri alacağı belirtilmiştir.

Ayrıca, Anayasa'nın 166. maddesinde, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini planlamak Devlet'in görevleri arasında sayılmıştır.

Sosyal devlet ilkesi ve yukarıda yer verilen anayasal kurallar karşısında, tütün üretiminin düzenlenmesi, tütün kalitesinin iyileştirilmesi, Türk tütününün niteliğinin ve türünün korunması, tütün ekimi yapılma yöntemleri, tütün satış sözleşmelerinden doğacak uyuşmazlıkların çözüm yolları, tütün satış merkezlerinin kurulacağı yerleri, satılamayan tütünün korunma yöntemleri, yaprak tütün ticareti yapacaklarda aranacak koşullar, yaprak tütünlerin işlenmesi yöntemleri gibi konuların Yasa'da düzenlenmemesi önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

3- 4685 sayılı Yasa'nın 6. maddesinin yedinci fıkrasında, Türkiye'de, marka bazında sigara için yıllık en az iki milyar adet, diğer tütün ürünleri için yıllık en az onbeş ton üretenlerin, aynı marka tütün ürününden serbestçe dışalım yapabilecekleri, fiyatlandırabilecekleri ve satabilecekleri; bu fıkra da belirtilen üretim tutarlarına ilişkin koşulları yerine getirmeyenlerce yapılacak sigara ve diğer tütün ürünlerinin dışalımına, fiyatının belirlenmesine ve yurt içinde pazarlanmasına ilişkin yöntem ve ilkelerin, Kurum'un önerisi üzerine Bakanlar Kurulu'nca belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Görüldüğü gibi fıkra da, her türlü tütün ürünlerinin dışalım hakkı, Türkiye'de üretim kuruluşu olan ve belli tutarda sigara ve diğer tütün ürünlerini üretenlerin yanında üretim kuruluşu olmayan ve dolayısıyla sigara ve diğer tütün ürünlerini yurt içinde üretmeyenlere de tanınmaktadır.

Sigara ve diğer tütün ürünlerinin dışalımına ilişkin bu geniş serbestinin, üreticiler yönünden herhangi bir önlem alınmadan ve geçiş süreci tanınmadan kabul edilmesi, yerli sigara ve tütün üreticilerinin üretim etkinliklerini tümüyle durdurmalarına yolaçabilecek niteliktedir.

Ayrıca, sigara üretiminin temel girdisi olan tütünün dışalımında, yerli üreticilerin fon ve vergiler nedeniyle karşılaştıkları yüksek maliyet dikkate alınmadan sigarada serbest dışalıma geçilmesi, belirtilen olumsuz etmenler nedeniyle yabancı markalı sigaraların Türkiye’de üretilmesinin gerekçesini ortadan kaldırmakta ve içpazar böylece tümüyle yabancı sigara tekeline açılmış olmaktadır.

Anayasa’nın 45. maddesinde, Devlet’e verilen, tarımsal üretim planlamasına uygun olarak bitkisel üretimi artırmak amacıyla tarımla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırma görevi ile sigara ve tütün üreticilerinin üretim etkinliklerinin tümüyle durdurulmasına neden olacak yasal düzenlemeleri bağdaştırmak olanaksızdır.

Öte yandan, Anayasa’nın 167. maddesinde, Devlet’in, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici önlemleri alacağı, piyasalarda eylemli ya da anlaşma sonucu doğacak tekelleşmeyi ve kartelleşmeyi önleyeceği kurala bağlanmıştır. Yasa’nın, içpazarı yabancı sigara tekeline açacak nitelikteki düzenlemesi, Anayasa’nın bu maddesiyle de bağdaşmamaktadır.

4- 4685 sayılı Yasa’nın geçici 1. maddesinin (B) fıkrasında, Bakanlar Kurulu’nca 2000 ve 2001 yılı ürünü tütünlerin Devlet nam ve hesabına alımında bulunmak üzere bir kamu kuruluşunun görevlendirileceği, bu kapsamdaki alımların giderleri ile finansmanının bütçeden ayrılacak ödenekle sağlanacağı; 2002 ve izleyen yıllar tütün ürünü için destekleme alımı yapılmayacağı belirtilmiştir.

Bu fıkra kuralı ve Yasa’nın genel düzenlemesinden, 2002 yılından başlayarak tütünde destekleme alımının kaldırıldığı anlaşılmaktadır.

Oysa, kimi Avrupa Birliği ülkeleri ile Amerika Birleşik Devletleri’nin, işin özellikle sosyo-ekonomik boyutunu gözönünde tutarak ekonomik yönden geri kalmış üreticilere ve özellikle toprak yapısı gereken verimlilikte olmayan bölgelerdeki tütün ekicilerine bütçeden ödeme yaparak destek verdikleri bilinmektedir.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile ilgili olarak kurulan “Tütün ve Tütün Mamulleri Sanayii Özel İhtisas Komisyonu” raporunda da, “Avrupa Birliği ülkelerinde 1998-99 yılları itibariyle, 110 bin kadar üretici, 135 bin hektar kadar arazide, yılda 345 bin ton kadar tütün üretmektedir. Bu tütünler içinde 75-100 bin ton kadarı oriental tip olup Yunanistan’da yetiştirilmektedir. Oriental tütünler piyasada ortalama 1.09 ile 2.9 Eur/Kg birim fiyatla üreticiler tarafından işleyici firmalara satılmaktadır. Aynı tütünlere Avrupa Birliği ayrıca 2.5 ile 4.1 Eur/Kg destekleme primi ödemektedir. Sonuç olarak Yunanistan’daki tütün üreticisinin eline, tütün çeşitlerine göre ortalama 3.6 ile 6.9 Eur/Kg arası bir fiyat geçmektedir” denilerek, Avrupa Birliği’ndeki destekleme alımı uygulamasına değinilmektedir.

Bu durumda, yasakoyucunun tütün üreticilerine ilişkin söz konusu ekonomik yaklaşımının, üretimin sürdürülmesi ve üreticinin rekabet gücü yönünden sosyal bir sorun yaratacağı açıktır.

Her ne kadar, Yasa’nın 7. maddesinde, “Tarımsal destekleme politikaları çerçevesinde doğrudan bütçeden veya uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynaklardan, doğrudan ve/veya dolaylı olarak yapılacak her türlü ödemelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir” kuralına yer verilmekte ise de, kamu maliyesinin durumu ve Anayasa’nın yukarıda yer verilen ilke ve kuralları gözönünde bulundurulduğunda, tütün üreticilerinin gelir kayıplarını giderme yönünden daha somut düzenlemelere gereksinim olduğu ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak, yukarıda yer verilen Anayasa kuralları ve ilkeleri çerçevesinde, Türk tarımının geliştirilmesinin, Türk üreticisinin yabancı kaynaklı tarım ürünleri karşısında korunmasının ve desteklenmesinin, yalnızca ekonomik gerekçeler ve mali politikalar kapsamında ele alınmaması; yapılacak düzenlemelerin, Devlet’in, tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini planlamak, tarımsal üretim planlaması ilkesine uygun olarak bitkisel üretimi artırmak amacıyla tarımla uğraşanların işletme araç ve gereçleri ile diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırmak görevleri ve sosyal devlet ilkesi ile de uyuşması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda, tütün üretiminin ve bu üretim sonunda elde edilen ürünün değerlendirilmesine ilişkin yasal düzenlemelerin, üreticiyi koruyan, üretimin sürdürülmesini ve tarımın geliştirilmesini sağlayan kuralları içermesi Anayasa’dan kaynaklanan bir zorunluluktur.

Getirilen düzenlemelerin tütün üretimini yok edici ve sigara pazarını tümüyle dışalma dayandırıcı sonuçlar doğurması nedeniyle TEKEL'in elindeki fabrika ve işletmelerin gerçek değerlerinin çok altında satılma olasılığı ise ayrı bir sorun olarak görülmektedir.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, kamu yararına, hukuka ve Anayasal ilkelere uygun düşmeyen 4685 sayılı "Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması İle Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 sayılı Kanunda ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", Anayasa'nın 89. ve 104. maddeleri uyarınca, yayımlanması uygun görülmeyerek, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce bir daha görüşülmek üzere ekte geri gönderilmiştir.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

**TÜTÜN, TÜTÜN MAMULLERİ, TUZ VE ALKOL İŞLETMELERİ GENEL
MÜDÜRLÜĞÜNÜN YENİDEN YAPILANDIRILMASI İLE TÜTÜN VE
TÜTÜN MAMULLERİNİN ÜRETİMİNE, İÇ VE DIŞ ALIM VE
SATIMINA, 4046 SAYILI KANUNDA VE 233 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN**

Kanun No. 4685

Kabul Tarihi : 20.6.2001

Amaç ve tanımlar

MADDE 1. - Bu Kanunun amacı; Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün yeniden yapılandırılması ile Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunun kurulmasına, bu Kurumun görev ve yetkilerinin düzenlenmesine ve tütün ve tütün mamullerinin Türkiye'de üretimine, iç ve dış alım ve satımına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Bakan : Kurumun ilişkilendirildiği Devlet Bakanını,
 - b) Kurul : Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulunu,
 - c) Kurum : Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunu,
 - d) Genel Müdürlük: Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünü,
 - e) Açık artırma başlangıç fiyatı : Her kalite grad-randıman tütün için son beş yılda Kurulca seçilecek üç yılın ihraç fiyat ortalamasının yüzde elli eksiğini,
- İfade eder.

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kurulu

MADDE 2. - Bu Kanunla ve diğer kanunlarla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu kurulmuştur. Kurumun merkezi Ankara'dadır. Kurum gerekli gördüğü yerlerde irtibat büroları kurabilir. Kurumun organları, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu ve hizmet birimleridir. Kurum, Başbakanın görevlendireceği bir Devlet Bakanı ile ilişkilendirilir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-2-

Kurul, Kurumun karar organıdır. Kurul, biri Başkan ve biri Başkan vekili olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur. Kurul Başkan ve üyeleri; Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Genel Müdürlüğün ilgilendirildiği Bakanlığın önereceği ikişer aday arasından Bakanlar Kurulunca atanır.

Kurul üyeleri; hukuk, iktisat, işletme, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi, maliye, tıp, mühendislik ve bütün eksperliği alanlarında yurt içinde ya da yurt dışında en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, mesleki açıdan yeterli bilgi ve deneyime sahip bulunan ve meslekleri ile ilgili olarak kamuda veya özel sektörde en az on yıl çalışmış kişiler arasından seçilir. Üyelerde ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) fıkrasının (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bentlerinde belirtilen şartlar aranır.

Kurul üyelerinin görev süresi beş yıldır. Görev süresi biten üye yeniden seçilebilir. Herhangi bir nedenle üyelikleri sona erenlerin yerlerine Bakanlar Kurulu tarafından bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen usule göre en geç bir ay içinde yeni bir üye atanır. Bu şekilde atananlar, yerine atandıkları üyelerin sürelerini tamamlar. Arka arkaya dört toplantıya veya bir yıl içinde toplam on toplantıya mazeretsiz olarak katılmayan üyeler istifa etmiş sayılırlar.

Kurul üyelerinin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak, bu Kanundaki yasakları ihlal ettiği veya bu Kanun ile kendilerine verilen görevler ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı haklarında mahkumiyet kararı kesinleşen Kurul Başkan ve üyeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memuru olmak için aranan şartları kaybettikleri tespit edilen veya üç aydan fazla bir süre ile hastalık, kaza veya başka bir nedenle görevlerini yapamaz durumda olan veya görev süresinin kalan kısmında görevine devam edemeyeceği, üç aylık süre beklenmeksizin tam teşekküllü bir hastaneden alınacak heyet raporu ile tevsik edilen Kurul üyeleri, süreleri dolmadan Bakanlar Kurulu tarafından görevden alınır.

Kurulun çalışma esasları, görev ve yetkileri

MADDE 3. - Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Bu Kanun gereğince Kurum tarafından yürütülecek görevler ile ilgili düzenlemeleri yapmak.
- b) Bu Kanunda öngörülen idari para cezalarının tahsil edilmesine ilişkin işlemleri yürütmek.
- c) Satış ve uygunluk belgesi başına alınacak tutarların tespiti ile tescil, izin ve ruhsat harçlarının Kurum tarafından tahsiline ilişkin işlemleri yürütmek.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-3-

d) 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla, tütün ve alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbi nitelikteki her türlü zararlı etkileri önleyecek düzenlemeleri yapmak, bunlarla ilgili kararları almak.

e) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili sektörel düzenlemeler yapmak.

f) Yurt içinde ve yurt dışında konusuyla ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak, gerektiğinde bu kuruluşlara Kurumun üye olmasına karar vermek.

g) Personel atamaları da dahil olmak üzere Kurumun personel politikasını oluşturmak.

h) Kuruma taşınır ve taşınmaz mal veya hizmet alınması, satılması ve kiralanması konularında karar vermek.

ı) Kurumun alacak, hak ve borçları hakkında karar vermek.

j) Kuruma bağlı akredite laboratuvarlarının tesis edilmesine ve işletilmesine ilişkin şartları tespit etmek.

k) 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanunu, 492 sayılı Harçlar Kanunu ve diğer kanunlar ile Genel Müdürlüğe verilmiş olan görevleri yürütmek.

l) Görev alanı ile ilgili konularda gerekli gördüğü her türlü bilgiyi, tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler piyasasında mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bunların her türlü birliklerinden istemek.

m) Kanunlarla verilen diğer görevleri yürütmek.

Kurul üyeleri, Kurulun para, para hükmündeki evrak, senet ve diğer mevcutlarına karşı işledikleri suçlar ile bilanço, tutanak, rapor ve benzeri her türlü belge ve defterler üzerinde işledikleri suçlardan dolayı memur sayılırlar. Kurul üyelerinin, görevlerini yaptıkları sırada öğrendikleri gizli bilgileri açıklamaları halinde, haklarında 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 229 uncu maddesi hükmü uygulanır ve Kuruldaki görevlerine son verilir. Bu kişiler Kurul üyeliğine tekrar seçilemezler.

Kurumun hizmet birimleri, Kurum personelinin statüsü, atanma usulü ve özlük hakları

MADDE 4.- Kurul Başkanı Kurumun en üst amiri olup, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Kuruma, Kurul kararıyla iki başkan yardımcısı atanır.

Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, idari hizmet sözleşmesiyle sözleşmeli olarak istihdam edilen personel eliyle yürütülür. Kurum personeli ücret ve mali haklar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-4-

Kurul Başkanı ve üyeleri ile Kurum personeli 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabidir. Emeklilik açısından Kurul Başkanı bakanlık müsteşarına, Kurul üyeleri bakanlık müsteşar yardımcısına denk statüde olduğu kabul edilir.

Kurul Başkan ve üyeliklerine atananlardan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu veya özel mevzuatla düzenlenmiş personel rejimine tabi olanlar, Kuruldaki görevleri sona erdikten sonra başvurmaları halinde ilgili Bakan tarafından, mükteseplerine uygun bir kadroya atanırlar. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır.

Kurul Başkan ve üyelerinin aylık net ücretleri, en yüksek Devlet memurunun her türlü ödemeler dahil aylık net ücretinin iki katını geçmemek üzere Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilir.

Kurul üyeleri göreve başlama ve görevden ayrılma tarihlerinden itibaren bir ay içinde ve görevleri devam ettiği sürece her iki yılda bir mal beyanında bulunmak zorundadır.

Kurum personelinin ücret ve diğer mali hakları, Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde Kurulca tespit olunur.

Kurumun gelir ve giderleri ile denetimi

MADDE 5. - Kurumun gelirleri şunlardır:

a) Yurt içinde üretilen veya ithal edilen tütün mamulleri ile alkol ve alkollü içkilerin yurt içinde yapılacak ilk teslimlerinde satış fiyatının binde dördü.

b) Mamul üretimi, satışı ve uygunluk belgesi başına alınacak tutar.

c) Tescil, izin ve ruhsat harçları.

d) Bu Kanunda yer alan idari para cezalarının yüzde yirmibeşi.

Gerektiğinde (a) bendinde belirtilen oranı yüzde elliye kadar azaltmaya, ödeme usul ve esaslarını tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu tutar hiçbir vergiye matrah teşkil etmez.

Kurumun giderleri şunlardır:

a) İdari giderler.

b) Sektörle ilgili araştırma-geliştirme faaliyetleri ile tütün ve alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbi nitelikteki her türlü zararlı etkileri önleyecek çalışmaları yönlendirerek organizasyonu sağlamak üzere gerekli gördüğü faaliyetlerin desteklenmesinden doğan giderler.

Kurumun giderleri Kurul kararıyla yürürlüğe giren yıllık bütçeye göre yapılır. Kurumun bütçe yılı takvim yılıdır. Yıllık gelir ve gider arasındaki fark Maliye Bakanlığınca belirlenecek esaslar dahilinde genel bütçeye aktarılır. Kurumun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır, haczedilemez, rehnedilemez.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-5-

Kurum Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun denetimine tabidir.

Üretici tütünlerinin alımı ve satımı, tütün mamulleri üretimi, tütün ve tütün mamulleri ticareti

MADDE 6. - Üretici tütünleri yazılı sözleşme esası veya açık artırma yöntemiyle alınır ve satılır. Sözleşmeli üretim esasına göre üretilen tütünlerin fiyatları, tütün mamulleri üreticileri ve/veya tüccarlar ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenir. Yazılı sözleşme yapılarak üretilen tütünler dışında kalan üretici tütünleri, açık artırma merkezlerinde açık artırma yöntemiyle alınır ve satılır. Açık artırmaya başlangıç fiyatlarından başlanır ve satışa konu tütünler en yüksek fiyatı veren alıcıya satılarak tescil edilir.

Türkiye’de tütün mamulleri üretmek isteyenlerin; yıllık üretim kapasitesi tek vardiyada, sigara için iki milyar adet, diğer tütün mamulleri için ise onbeş tondan az olmayan, tütün hazırlama bölümleri dahil tam ve yeni teknoloji ile tesisler kurmaları şarttır.

Bu şartları yerine getirenler, ürettikleri tütün mamullerini serbestçe satabilir, fiyatlandırabilir ve dağıtabilirler. Türkiye’de tütün mamullerini üretmek ve satmak isteyenler, Kurumdan üretim, satış ve/veya uygunluk belgesi almak zorundadırlar.

Üreticiden alınan tütünlerin tütün satış merkezlerine veya Kuruma tescili kaydıyla, dahilde alınıp, satılması, nakledilmesi ile standartlara uygun olan tütünlerin ihracı serbesttir. Kırık ve döküntü tütünlerin gerektiğinde ihracatı Kurumdan izin alınarak yapılır.

İşlendikten sonra ihraç amacıyla olsa dahi tütün ithali ancak, üretim ihtiyaçlarıyla sınırlı olarak bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen tütün mamulleri üretenler tarafından yapılabilir.

Firmaların Ülke genelinde kuruluş yeri nerede olursa olsun her satıcının sipariş verdikleri ürünleri yerinde teslim etmeleri şarttır. Türkiye’de üretilen tütün mamullerinin ihracı serbesttir.

Türkiye’de, marka bazında sigara için yıllık en az iki milyar adet, diğer tütün mamulleri için yıllık en az onbeş ton üretenler, aynı markadan olmak üzere serbestçe ithalat yapabilirler, fiyatlandırabilirler ve satabilirler. Bu fıkra da belirtilen üretim miktarlarına ilişkin şartları yerine getirmeyenlerce yapılacak sigara ve diğer tütün mamullerinin ithalatı, ithal edilen tütün mamullerinin fiyatının belirlenmesi ve yurt içinde pazarlamasına ilişkin usul ve esaslar Kurumun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir. Bu maddede belirtilen şartlarla ilgili işlemlerin tespit ve takibi Kurum tarafından yürütülür.

Tütün ve tütün mamullerinin ithalatında Kurumdan uygunluk belgesi alınır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-6-

Türkiye’de tütün eksperliği yapmak için, tütün eksperliği yüksek okullarından veya muadili yerli ve yabancı okullardan lisans düzeyinde yüksek öğrenim diploması alarak mezun olmak şarttır. Tütün eksper unvanına sahip olmayanlar, tütün alım ve satım muayenelerini, tütün vasfı, değer ve nevilerinin belirlenmesini ve tütün işleme, bakım, fabrikasyon eksperliği yapamazlar, tütün işlerinde bilirkişi ve hakem olamazlar. Tütün eksperlerinin görev, yetki ve mesleki sorumlulukları Kurul tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Tarımsal destekleme

MADDE 7. - Tarımsal destekleme politikaları çerçevesinde doğrudan bütçeden veya uluslar arası kuruluşlardan sağlanan kaynaklardan, doğrudan ve/veya dolaylı olarak yapılacak her türlü ödemelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Cezai hükümler

MADDE 8. - Kuruluş ve faaliyet iznini almadan tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkiler üretmek üzere fabrika, tesis veya imalathane kuran ve işletenlere; işyerleri veya ikametgâhlarında söz konusu maddeleri üretenlere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikiyüzyirmibeş milyon liradan az olmamak üzere üretilmiş tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkiler piyasa değerinin on katı tutarında ağır para cezası verilir. Bu hüküm 6 ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenler hakkında da uygulanır.

Satış belgesi almadan satış yapanlar, ellerindeki mamulâta el konulmakla birlikte ruhsat harcının on katı tutarında ağır para cezası ile cezalandırılır.

Belirtilen suçları işleyenlere yardım edenler hakkında asıl faillere verilecek cezaların yarısı hükmolunur. Bu fiillere katılan memur ve görevliler de asıl failler gibi ceza görürler.

Yönetmelikler

MADDE 9.- A) 1) Kurulun çalışma usul ve esasları ile Kurul üyeleri, Kurum personeli ile bunların yakınlarının yapamayacakları işler,

2) Kurumun hizmet birimleri ile bunların görev ve sorumlulukları, kadro unvanları, sayıları ve Kurum personelinin emeklilik statülerinin belirtilmesi açısından durumu,

Kurulun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle,

B) Tütün ve tütün mamulleri ile alkol ve alkollü içkilerin iç ve dış ticareti, sigara fabrikalarının kurulmasının izin ve şartları, üretilecek tütün mamullerinin teknik özelliklerinin belirlenmesi, üretim şartını karşılamayan firma mamullerinin fiyatlandırılması, dağıtılması, satışı ve kontrolü ile bayilikler verilmesi, üretici tütünlerinin yazılı sözleşme esaslı veya açık artırma yöntemi ile alınıp satılması, açık artırma başlangıç fiyatının teknik olarak saptanması, Dünyada

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-7-

ve Türkiye'deki gelişmeler dikkate alınarak açık artırma başlangıç fiyatını tespitte kullanılan oranın yüzde elliye kadar artırılması ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanunu ile bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili diğer usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle,

Düzenlenir.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 10. - A) 8.6.1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ekindeki "(B) Kamu İktisadi Kuruluşları (KİK)" bölümünde yer alan "Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğü" bu bölümden çıkarılmış ve aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin ekindeki "(A) İktisadi Devlet Teşekkülleri (İDT)" bölümüne eklenmiştir.

B) 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 20 nci maddesinin (C) bendinin sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

Özelleştirme programında bulunan ve sermayesinin tamamı Devlete ait olan anonim şirket statüsündeki kuruluşlarda, Türk Ticaret Kanununun genel kurul toplantılarına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

C) 4046 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin başlığı "Muafiyet" olarak değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki bent eklenmiştir.

c) Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda ticaret siciline tescil işlemleri ve Sermaye Piyasası Kurulu kayıt işlemlerinden ücret alınmaz.

D) 2.1.1961 tarihli ve 196 sayılı Ekici Tütünleri Satış Piyasalarının Desteklenmesine Dair Kanun, 9.5.1969 tarihli ve 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu ile 28.5.1986 tarihli ve 3291 sayılı 1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, 3182 Sayılı Bankalar Kanunu, 2983 Sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun, 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu, 7.11.1985 tarihli ve 3238 Sayılı Kanun, 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve 1177 Sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanununun Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi Hakkında Kanunun 17 nci maddesinin birinci fıkrası hükmü ile ikinci fıkrasında yer alan "tütün ve tütün mamullerinin üretimi, ithalatı ve satışı ile ekici tütünlerin borsalarda veya yazılı sözleşme yapılarak satılabilmesine ilişkin usul ve esaslar ve" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- A) Genel Müdürlüğün özelleştirme işlemleri tamamlandıktan sonra, bu Kanunun 2 nci maddesindeki Kurul üyeliği için Genel Müdürlüğün ilgilendirildiği Bakanlığın aday önerme yetkisi Kurula geçer.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-8-

B) 2002 ve müteakip yıllar tütün ürünü için destekleme alımı yapılmaz. Bakanlar Kurulunca 2000 ve 2001 yılı ürünü tütünlerinin Devlet nam ve hesabına alımında bulunmak üzere bir kamu kuruluşu görevlendirilir. Bu kapsamdaki alımların masrafı ve finansmanı bütçeden tahsis edilecek ödenekle sağlanır, alımlara ilişkin denetim Yüksek Denetleme Kurulunca yapılır.

2000 ve 2001 yılı ürünleri için 1177 sayılı Kanuna ekli cetvelde isimleri yazılı tütün tarımı serbest olan ilçeler dışında kalan yerler ile bu ilçelerin tespit edilmiş ve kesinleşmiş tütün üretim alanlarının dışında kalan yerlerde ekilen tütün fideleri veya dikilen tütünler sökülüp yok edilir. Failleri hakkında üç aydan bir seneye kadar hapis cezası ve ekilmiş olan fideliklerin metrekaresi veya artığı için beşyüz bin lira, dikilmiş olan tarlaların her bir dekar veya artığı için yüz bin lira idari para cezası verilir. Tütünler toplanmışsa el konulmakla birlikte her bir kilo ve artığından bir milyon lira idari para cezası alınır.

Yaprak tütün üretim bölgelerinde ekim belgesi almadan veya belge almasına rağmen belgesinde belirtilen alandan fazla veya ekim belgesinde kayıtlı yerden başka yerde ekim yapanların tütünlerine el konulmakla birlikte haklarında iki aydan bir seneye kadar hapis ve el konulmakla birlikte el konulan tütünlerin her bir kilo ve artığı için beş milyon lira idari para cezasına hükmolunur.

Ekim belgesinde tespit edilen miktarların kabul edilebilir bir sebep olmaksızın yüzde onundan fazla veya az tütün teslim eden üreticiler hakkında fazla veya eksik teslim edilen miktarların her kilo ve artığı için beşyüz bin lira idari para cezasına hükmolunur. Ürettikleri tütünün tamamını teslim etmeyenler hakkında yukarıdaki cezaların iki katı uygulanır.

Ekim ve ticaret belgesi olmadan ellerinde tütün bulunduran, nakleden veya satan kimselerin tütünlerine ve nakil vasıtalarına el konulur ve her bir kilo ve artığından bir milyon lira idari para cezası alınır.

1177 sayılı Kanuna göre kendilerine verilecek kontrol görevlerini yerine getirmeyen muhtarlar ve diğer kolluk kuvvetleri hakkında on milyon lira idari para cezasına hükmolunur.

Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 1177 sayılı Kanunun bu fıkrafta belirtilen hükümlerinin uygulanmasına 2001 yılı ürünü kampanya döneminin bitimine kadar devam edilir.

C) Kurumun teşkili aşamasında Kurumda istihdam edilecek personel kadrolarının ve vasfının tespitini sağlamak üzere, Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Personel Başkanlığı ve Genel Müdürlükten birer temsilcinin katılımı ile bir komisyon kurulur. Komisyon bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip bir ay içinde toplanır. Komisyonca belirlenecek kadroların tamamı istekleri halinde Genel Müdürlüğün ilgili birimlerinde çalışan personelden karşılanır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

-9-

D) Kurum bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip en geç üç ay içinde görev yapmaya başlar. Bu süre içerisinde bu Kanunla Kuruma verilen görevler Genel Müdürlük tarafından yürütülür.

E) Kurumun, Genel Müdürlükten devralacağı taşınır, taşınmaz mallar ile her türlü araç-gereç ve cihazların aidiyeti ile devre ilişkin işlemler, Kurum ve Genel Müdürlük arasında yapılacak protokoller ile belirlenir. Devre tabi mallar bedelsiz olup, devir ile ilgili işlemler her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

F) Bu Kanunun yayımlandığı tarihte tütün eksperleri olarak çalıştığını belgeleyenlerin hakları saklıdır.

G) 6 ncı maddenin yedinci fıkrasında yer alan marka bazında sigara için en az iki milyar adet fiili üretim miktarı ölçüsü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen; birinci takvim yılı sonuna kadar iki milyar adet, ikinci takvim yılı sonuna kadar bir milyar sekiz yüz milyon adet, üçüncü takvim yılı sonuna kadar bir milyar altı yüz milyon adet, dördüncü takvim yılı sonuna kadar bir milyar dört yüz milyon adet, beşinci takvim yılı sonuna kadar bir milyar iki yüz milyon adet olarak uygulanır.

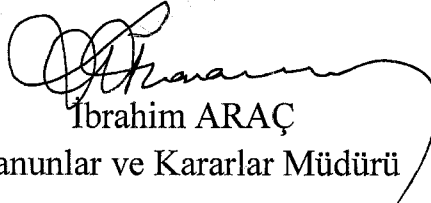
Diğer tütün mamulleri için en az onbeş ton fiili üretim miktarı ölçüsü bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen; birinci takvim yılı sonuna kadar onbeş ton, ikinci takvim yılı sonuna kadar on dört ton, üçüncü takvim yılı sonuna kadar on üç ton, dördüncü takvim yılı sonuna kadar on iki ton, beşinci takvim yılı sonuna kadar on bir ton olarak uygulanır.

Altıncı yıldan itibaren uygulanacak olan bu ölçüleri sıfıra kadar indirmeye ve tütün, tütün mamulleri, alkol ve alkollü içkilerin dış ticaretine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 11. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Aslı Gibidir.

İbrahim ARAÇ
Kanunlar ve Kararlar Müdürü